

Minister Femke Wiersma Foto David van Dam / de Volkskrant

Ten Eerste

🕒 3 min.

Kabinet wil 'boerennatuur' meer dan verdubbelen en PAS-melders nog eens drie jaar gedogen

De hoeveelheid landbouwgrond waarop boeren natuurvriendelijke maatregelen nemen moet de komende jaren meer dan verdubbelen. Met dat doel kunnen boeren straks zogeheten beheerscontracten afsluiten met een looptijd tot wel twintig jaar.

*YVONNE HOF*S

Het areaal landbouwgrond waarop 'agrarisch natuurbeheer' plaatsvindt bedraagt nu ongeveer 115 duizend hectare. Het kabinet wil dat uitbreiden naar ongeveer 280 duizend hectare. Dat heeft landbouwminister Femke Wiersma (BBB) vrijdagmiddag in een Kamerbrief bekendgemaakt.

De coalitie van PVV, VVD, NSC en BBB heeft in de formatie afgesproken om vanaf 2026 een half miljard euro per jaar beschikbaar te stellen aan boeren die natuurvriendelijke maatregelen nemen op hun erf, akkers en weiden. Dat agra-

rische natuurbeheer moet de biodiversiteit op het platteland vergroten door de leefomstandigheden voor onder andere weidevogels en bedreigde planten te verbeteren.

Boeren die zulke maatregelen nemen kunnen straks lange beheerscontracten afsluiten, die hun voor een periode van maximaal twintig jaar een extra (subsidie)inkomen garanderen. De huidige beheerscontracten hebben een looptijd van maximaal zes jaar. Landbouworganisaties hadden het kabinet om verlenging gevraagd.

Boeren zeggen meer financiële zekerheid op de lange termijn nodig te hebben om zich te kunnen committeren aan agrarisch natuurbeheer. Het aanpassen van de bedrijfsvoering kan namelijk een behoorlijke impact op de winstgevendheid hebben.

Voorwaarden

De brief van Wiersma maakt niet duidelijk wat boeren precies moeten doen om voor die twintig jaar subsidie in aanmerking te komen. Vorige kabinetten gaven tientallen miljoenen per jaar uit aan agrarisch natuurbeheer voor weidevogels, maar die subsidies leverden niet het gewenste resultaat op. Het aantal grutto's en kieviten blijft dalen.

De oorzaak is bekend: boeren kiezen op grote schaal voor 'makkelijke' beheersmaatregelen, zoals twee weken later maaien en om gruttonesten heen maaien. Dat kost de boer weinig moeite en geld, maar die lichte vorm van natuurbeheer zet geen zoden aan de dijk. In eentonig raaigrasland huizen weinig insecten, waardoor kuikens verhongeren. Veel effectiever is het verhogen van het waterpeil, maar daar kiezen boeren nauwelijks voor.

Wiersma wil het percentage 'zwaar beheer' uitbreiden, maar onduidelijk is met hoeveel. In de Kamerbrief lijkt ze erop aan te sturen dat er straks ook veel meer geld gaat naar lichtere beheersvormen waar de natuur weinig aan heeft. Wel wil ze de subsidiepot van 500 miljoen euro per jaar deels inzetten voor startinvesteringen, zoals de aanleg van houtwallen en van kruidenrijk en drassig grasland. Daarmee zou de biodiversiteit in elk geval aan het begin van het nieuwe subsidieregime een steuntje in de rug krijgen.

PAS-melders

In een andere Kamerbrief schrijft Wiersma dat ze het gedoogbeleid voor PAS-melders met nog eens drie jaar wil verlengen. PAS-melders zijn boeren die tussen januari 2015 en juni 2019 hun bedrijf mochten uitbreiden op grond van stikstofregels die de Raad van State later onwettig verklaarde. Zij opereren nu illegaal en kunnen geen geldige vergunning krijgen, omdat daarvoor niet voldoende 'stikstofruimte' voorhanden is.

Formeel moeten de provincies de wet handhaven en die ruim 2.500 boeren dwingen hun illegale stallen weer af te breken, of een deel van hun veestapel naar de slacht te brengen. Provincies weigeren dat echter, ook al hebben meer-

dere rechtbanken hen daartoe bevelen. De provinciebesturen willen niet ingrijpen omdat de boeren de dupe zijn van verkeerd overheidsbeleid en kabinetten steeds beloofden de PAS-melders te legaliseren.

Die operatie zit echter in het slop, omdat de overheid alleen nieuwe vergunningen kan verstrekken als de stikstofemissies omlaaggaan. Dat lukt tot nu toe amper. Het vorige kabinet voerde een wettelijke gedoogperiode in om de PAS-melders tijdelijk van handhaving te vrijwaren. Die periode loopt tot eind februari 2025. Het vorige kabinet dacht de PAS-melders voor die tijd van een vergunning te kunnen voorzien, maar dat bleek te optimistisch.

Wiersma wil het niet-handhavingsbeleid nu verlengen tot eind februari 2028. Of dit juridisch door de beugel kan, is onzeker, erkent ze. Dit beleid komt immers neer op het nog langer negeren van een aantal rechterlijke vonnissen.